

20
Jean Dubuffet

a schválena úzkým kruhem znalců, kteří současně zavrhlí všechna ostatní. Kulturní nadšenci dostatečně nemyslí na to obrovské množství lidí a na nezměřitelný charakter myšlenkové produkce. Nemyslí dostatečně na všechny jiné způsoby vyjádření myšlení, než je psaný text a zvláště text literární. Podléhají naivnímu přesvědčení, že se skutečným myšlením se lze setkat pouze v literatuře, a upřímně věří, že jejich knihovny obsahují sumu všeho dosavadního vědění. Tato prostoduchá snaha po úplném soupisu ve všech oblastech je pro kulturní představitele typická; v jejich představách jde o malý, prostý, rozložitelný a katalogizovatelný svět. Výběr děl, která se nám dochovala, byl vždy a ve všech dobách prováděn kulturními představiteli; a dnešní kulturní představitelé si neuvědomují specifický, předem cenzurovaný charakter takového výběru. Měli by mít především na paměti, že těch, kteří píšou knihy, je mnohem méně než těch, kteří nepíšou a jejichž myšlenky bychom tedy marně hledali v regálech knihoven. Představa západního člověka, že kultura je záležitostí knih, obrazů a památek, je dětinská; a je pravděpodobné, že národy, které dosáhly nejvyšších stupňů duševní činnosti, po sobě nezanechaly žádné stopy tohoto druhu —

21

a možná žádné stopy vůbec — a myšlení se u nich neprojevovalo jiným způsobem než ústně.

Je možné, že psaní — protože předpokládá vytvoření určité formy — způsobuje mnohem více než ústní vyjádření (v něm se to už ale také projevuje) ztěžknutí, spoutání myšlení, nebo v každém případě alespoň jeho náchylnost k přijímání tradičních forem, jež ho znehodnocují. Proto by měly být výtvořky, které představují přímo stavební materiál kultury — knihy, obrazy, památky —, chápány především jako výsledek pochybného výběru, jenž je prováděn kulturními představiteli dané doby, a až poté jako vysvobození ze zmatených myšlenek — myšlenek, jež nám ostatně předkládají členové té zvláštní a nepočtené kasty kulturních představitelů.

Přístupovat k těmto pozůstatkům myšlení minulých dob a nemít přitom neustále na paměti vše, co bylo řečeno výše, poddat se iluzornímu přesvědčení, že takto lze beze zbytku postihnout skutečnou podstatu dané epochy, vede jen k tomu, že si o ní vytvoříme představu stejně nepřirozenou, jako je historická napodobenina kabaretu ve Folies-Bergère.